

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський державний університет

Введено в дію наказом ректора
№1372-І від 17 грудня 2021 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин
у Сумському державному університеті
Версія 02

(Базова версія затверджена рішенням вченої ради, протокол №9 від 21 лютого 2019 р.)

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 2
СумДУ		Версія 02

Зміст

1. Загальні положення.....	3
2. Система сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті.....	4
3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському та локальному рівнях.....	6
4. Основні визначення, види порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин під час здійснення освітньо-наукової діяльності та принципи їх встановлення.....	9
5. Порядок виявлення фактів порушення академічної доброчесності	13
6. Порядок розгляду справи про порушення академічної доброчесності.....	15
7. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності	18
8. Процедура апеляції.....	23
9. Права особи-порушника академічної доброчесності.....	24
10. Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності.....	25
11. Прикінцеві положення.....	27
Додаток – Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату.....	29

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 3
СумДУ		Версія 02

1 Загальні положення

1.1 Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті (далі – Положення) визначає основні засади академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності університетської громади як невід’ємної складової системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Сумського державного університету (далі – університет, СумДУ), при вирішенні питань кадрового забезпечення, підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів та підвищення їх кваліфікації тощо.

1.2 Положення застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішньоуніверситетській нормативній базі. У тому числі як в Положенні, так і безпосередній діяльності враховуються вимоги таких документів (зі змінами та доповненнями): Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів та листів Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази, зокрема: листів Міністерства освіти і науки № 1/11-8681 від 15.08.2018 р. «Рекомендації щодо запобігання академічному плагиату та його виявлення в наукових роботах», № 1/9-650 від 23.10.2018 р. «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти», №1/9-263 від 20.05.2020 р. «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності», Постанови Кабінету Міністрів України № 897 від 26.08.2021 р. «Про затвердження Порядку скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації», Постанови Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р. «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів».

1.3 У Положенні додатково, окрім загальнодержавної нормативної бази, використана, проаналізована інформація з відкритих джерел електронних ресурсів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, освітня і наукова періодика тощо.

1.4 Положення визначає процедури реагування на внутрішні і зовнішні звернення щодо потенційних порушень академічної доброчесності з боку наступних категорій осіб:

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 4
СумДУ		Версія 02

– здобувачі вищої та фахової передвищої освіти всіх рівнів та співробітники університету (у тому числі його відокремлених структурних підрозділів) під час здійснення ними освітньо-наукової діяльності;

– особи, яким вже присуджено ступінь фахової передвищої (фаховий молодший бакалавр) та вищої освіти початкового (молодший бакалавр) першого (бакалавр) або другого (магістр) рівнів та присвоєно відповідну кваліфікацію та які порушили академічну доброчесність під час здобуття ступеню вищої освіти в університеті;

– особи, яким вже присуджено ступінь вищої освіти третього (доктор філософії) або наукового (доктор наук) рівня та присвоєно відповідну кваліфікацію та які порушили академічну доброчесність під час здобуття ступеню вищої освіти в університеті.

1.5 Положення є складовою загальної нормативної бази університету, розміщується в електронному реєстрі основної чинної нормативної бази системи управління якістю діяльності університету, що є складовою офіційного сайту університету.

2 Система сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті

Система забезпечення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин (далі – академічної доброчесності) у СумДУ має наступні логічно взаємопов'язані між собою складові:

- нормативну базу, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи з забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності. До основних елементів нормативної бази, зокрема, відносяться:

- базові нормативні документи (чинні версії):

- Кодекс корпоративної культури СумДУ;
- Кодекс академічної доброчесності СумДУ;
- положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у СумДУ;
- положення про групу сприяння академічній доброчесності;
- методична інструкція щодо перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 5
СумДУ		Версія 02

- наказ ректора «Про оприлюднення кваліфікаційних випускних робіт в інституційному репозитарії»;
- інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньо-наукової діяльності в університеті, в яких зокрема відображаються питання академічної доброчесності;
- структурні підрозділи та уповноважені комісії, які забезпечують популяризацію академічної доброчесності, їх впровадження в освітньо-наукову діяльність університету, а також виконують наглядову та контролюючу функцію, зокрема:
  - група сприяння академічній доброчесності;
  - Комісія з етики та управління конфліктами;
  - комісії з розгляду питань порушення академічної доброчесності (далі – робочі комісії);
- інформаційна база, за допомогою якої здійснюється популяризація академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності в університеті у питаннях академічної доброчесності і основними складовими якої є:
  - сайт «Академічна доброчесність у СумДУ»;
  - інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, зокрема які створені спільно з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на унікальність;
  - інформаційні матеріали щодо переваг чесного навчання;
  - матеріали, присвячені популяризації фундаментальних цінностей академічної доброчесності серед осіб, що здобувають фахову передвищу та вищу освіту (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо);
- інструменти впровадження академічної доброчесності у освітню і наукову діяльність університету, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення академічної доброчесності, у тому числі:
  - інформаційно-консультативне супроводження викладачів та здобувачів вищої освіти через створення відповідних ресурсів на сайті бібліотеки, друк буклетів та постерів, розробка та поширення відео-роликів та інша діяльність з промоції принципів академічної доброчесності;
  - масові відкриті онлайн-курси «Академічна доброчесність: виклики, дії, успішні історії», «Основи інформаційної грамотності та роботи з даними»;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 6
СумДУ		Версія 02

- реалізація програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників, зокрема «Етика та академічна доброчесність в освіті і науці», «Дослідницька доброчесність» тощо;
- лекції основних стейкхолдерів вищої освіти (відомих випускників, роботодавців, експертів тощо) з тематики переваг чесного навчання та реалізації наукових досліджень, цикли тренінгів для всіх учасників освітнього і наукового процесів в рамках всеукраїнських та міжнародних проектів з академічної доброчесності, грантових програм тощо;
- інструменти контролю дотримання принципів дотримання академічної доброчесності у освітню і наукову діяльність університету, які передбачають:
  - здійснення анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності;
  - обов'язкову перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази.

3 Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському та локальному рівнях

3.1 Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському рівні здійснює ректор та за розподілом повноважень ректора функцію загального контролю щодо дотримання академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності університету виконує перший проректор.

3.2 Наказом ректора створюється Комісія з етики та управління конфліктами, функції якої визначені відповідним наказом ректора. На термін розгляду конкретної справи про потенційне порушення академічної доброчесності наказом ректора (директора позабазового структурного підрозділу) або розпорядженням першого проректора університету, директора навчально-наукового інституту (декана факультету), завідувача кафедри, відділення, голови циклової комісії відокремленого структурного підрозділу, голови організаційного комітету конференції, головного редактора наукового журналу, голови спеціалізованої вченої ради, інших посадових осіб можуть створюватися робочі комісії.

3.2.1 До складу зазначених комісій входять відповідні посадові особи, найбільш досвідчені співробітники університету та представники органів студентського самоврядування університету (у разі розгляду порушень

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 7
СумДУ		Версія 02

академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, що навчаються у СумДУ). За необхідністю до складу комісій (за їх згодою) можуть вводитися представники вітчизняних і закордонних організацій, закладів вищої освіти, наукових установ, підприємств тощо.

До складу зазначених комісій не можуть входити особи, які притягувались до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності членом комісії він виводиться з її складу наказом ректора.

3.2.2 Засідання зазначених комісій вважаються правомірними у разі, якщо участь у їх роботі приймає не менше двох третин членів. Рішення комісій вважаються прийнятими, якщо вони підтримані простою більшістю голосів її членів відкритим голосуванням.

3.3 У безпосередньому підпорядкуванні ректору знаходиться група сприяння академічній доброчесності (далі – Група). Головна мета діяльності Групи – сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності університету. Завдання, функції, порядок організації роботи Групи, її структура, порядок взаємодії Групи з іншими підрозділами університету, відповідні права та межі відповідальності Групи визначаються окремим положенням.

3.4 Управління процесом дотримання академічної доброчесності також здійснюється відповідними посадовими особами та структурними з підрозділами університету відповідно до напрямку їх діяльності, а саме:

3.4.1 В освітній діяльності:

- в частині дотримання академічної доброчесності здобувачами фахової передвищої освіти – навчально-організаційним відділом з роботи в позабазових структурних підрозділах;
- в частині дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на початковому, першому та другому рівнях – навчально-організаційним управлінням, центром забезпечення якості освіти та лабораторією моніторингу якості вищої освіти у його складі;
- в частині дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на третьому та науковому рівнях – директором департаменту по роботі з персоналом та підготовці науково-педагогічних кадрів (далі – ДРП) та навчально-науковим центром підготовки кадрів вищої кваліфікації (далі – ННЦ ПКВК), а при захисті дисертацій на здобуття наукових ступенів – ДРП, ННЦ ПКВК та головами спеціалізованих вчених рад.

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 8
СумДУ		Версія 02

3.4.2 При реалізації всіх напрямів наукової діяльності (далі дослідницька доброчесність) управління процесом дотримання академічної доброчесності здійснює проректор з наукової роботи. Контроль за дотриманням дослідницької доброчесності, реалізацію заходів щодо запобігання проявам дослідницької недоброчесності при здійсненні окремих напрямів наукової діяльності проводиться в частині:

- діяльності наукових журналів університету – Центром науково-технічної та економічної інформації (далі – ЦНТЕІ) та головними редакторами наукових журналів;
- проведення університетських наукових, науково-практичних, науково-технічних та науково-методичних заходів (конференцій, нарад, симпозіумів, семінарів тощо) – ЦНТЕІ та головами організаційних комітетів заходів;
- захисту прав інтелектуальної власності – ЦНТЕІ;
- виконання науково-дослідних робіт (далі – НДР) – науково-дослідною частиною (далі – НДЧ), групою моніторингу якості наукових проєктів у її складі та науковими керівниками НДР.

3.4.3 Управління процесом дотримання академічної доброчесності в навчально-наукових інститутах (на факультетах) та фахових коледжах здійснюють:

- з питань дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі та з інших питань, пов'язаних з дотриманням принципів академічної доброчесності (окрім наукової діяльності) – перший заступник директора (декана);
- з питань дослідницької доброчесності – заступник директора (декана) з наукової роботи.

3.5 Популяризація академічної доброчесності, інформування здобувачів фахової передвищої та вищої освіти про неприпустимість порушення академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності проводиться у тому числі студентським самоврядуванням, науковим товариством студентів (слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених СумДУ.

3.6 Інформаційна діяльність щодо популяризації академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється бібліотекою СумДУ.

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 9
СумДУ		Версія 02

4 Основні визначення, види порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин під час здійснення освітньо-наукової діяльності та принципи їх встановлення

4.1 Основні визначення.

Автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Етика академічних взаємовідносин – сукупність встановлених і визнаних освітньою та науковою спільнотами правил моралі здобувачів вищої освіти, працівників університету.

Ілюстративне запозичення – відтворення ілюстрації з першоджерела.

Парафраза – переказ, виклад першоджерела своїми словами.

Першоджерело – безпосереднє джерело певних відомостей або оригінальна основоположна праця (опублікований текст інших авторів), що містить первинну інформацію.

Твір (робота, матеріал) – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному вигляді у мережі Інтернет (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації (дисертаційна робота), магістерська чи бакалаврська робота, курсова робота чи проект, реферат, есе, контрольна робота тощо).

Текстове запозичення – дослівне відтворення тексту першоджерела.

Унікальність тексту твору (роботи, матеріалу) – наявність в творі (роботі, матеріалі) текстів, таблиць, ілюстративних матеріалів, в якій відсутні текстові запозичення та парафрази.

Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого (у тому числі оприлюдненого у мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

4.2 Порушеннями академічної доброчесності, притаманними освітньо-науковій діяльності є:

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 10
СумДУ		Версія 02

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих матеріалів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

Основними видами академічного плагіату є:

- агрегатор – текст та/або ілюстрації мають належне оформлення цитат, але майже не містить оригінальних думок, власного внеску автора (стосується лише наукових робіт, де обов’язковою частиною є авторські дослідження);
- використання неіснуючих джерел – текст містить посилання на неіснуючі джерела, недостовірні або неточні відомості про джерела;
- гібрид – поєднання цитованих джерел і скопійованих матеріалів (тексту, ілюстрацій) без посилання;
- «знайти-замінити» – зберігається основний зміст джерела зі зміною ключових слів і фраз;
- клонування – копіювання, точне відтворення (слово в слово) чужого тексту та/або запозичення ілюстрацій з наступним представленням їх як авторських;
- копіювання – матеріал містить значну частину тексту та/або ілюстрації одного джерела без змін.
- мешап – мікс (змішування) скопійованих матеріалів із кількох джерел;
- ремікс – парафраза матеріалів кількох джерел упорядковуються так, щоб текст виглядав цілісним;
- ретвіт – текст містить належне цитування, але, по суті, дублює формулювання та/або структуру першоджерела (стосується лише наукових робіт, де обов’язковою частиною є авторські дослідження);
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових досліджень, використання власних попередніх праць в іншому контексті, без посилань на те, що така праця вже була раніше використана або опублікована;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі та/або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу та/або наукових досліджень;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 11
СумДУ		Версія 02

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти; невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо; відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання.

4.3 Також до дій, які матимуть наслідком вчинення порушення академічної доброчесності або порушення етики академічних взаємовідносин, відносяться такі як:

- порушення авторського права, яке полягає в будь-якій зміні твору, що може зашкодити честі і репутації автора;
- підробка підписів в офіційних документах;
- вчинення дій в умовах реального конфлікту інтересів;
- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду підсумкового контролю або переваг у науковій роботі;
- непотизм, перевищення повноважень, «професорська нечесність» – використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері;
- включення до списку авторів навчальних, наукових видань або виконавців проекту осіб, які не брали участь у підготовці (написанні) та в отриманні результатів, маніпулювання авторством або зневага до ролі інших осіб в публікаціях;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів освітньо-наукової діяльності;
- запозичення результатів інших наукових груп;
- крадіжка результатів досліджень у межах однієї наукової групи;
- викривлення наукових досягнень;
- перебільшення важливості та практичної значимості результатів;
- вплив на результати анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості вивчення навчальних дисциплін;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 12
СумДУ		Версія 02

- надання відгуків або рецензій на наукові чи навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;
- надання спонсорам можливості ставити під загрозу незалежність дослідного процесу або повідомлення про результати таким чином, щоб сформулювати або поширити упереджене уявлення про дослідження;
- академічний саботаж – завдання шкоди, псування, затримка або непотрібне ускладнення навчальної або дослідницької роботи інших осіб, навмисне знищення даних, уповільнення процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях тощо;
- ігнорування передбачуваних порушень академічної доброчесності іншими особами, або вчинення дій, спрямованих на приховування порушення;
- зловмисне звинувачення дослідника в скоєнні порушення принципів академічної доброчесності;
- надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі (хабарництво), використання шантажу;
- примусові благодійні внески та примусова праця – примушення здобувачів вищої освіти сплачувати гроші чи виконувати певну працю під загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам особи у навчанні, побуті чи інших питаннях.
- використання під час оцінювання результатів навчання заборонених допоміжних матеріалів (шпаргалок, конспектів тощо) та технічних засобів (мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби, з метою уникнення контрольних заходів оцінювання результатів навчання;
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної діяльності;
- написання не своїх варіантів завдань на контрольних заходах;
- колективна співпраця між здобувачами вищої освіти заради отримання спільної для всіх вигоди (окрім видів робіт, які передбачають колективну співпрацю та визначені нормативними документами до навчальних дисциплін);
- вчинення дій, направлених на попереднє та незаконне ознайомлення зі змістом матеріалів підсумкового контролю;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 13
СумДУ		Версія 02

- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів, тестів, тощо з однаковими варіантами;
- вибіркоче цитування для поліпшення власних показників або поліпшення показників наукових журналів, рецензентів наукових публікацій чи колег;
- необов'язкове розширення бібліографії дослідження;
- створення або підтримка журналів та видавництв, які підривають авторитет наукових досліджень («хижацькі» журнали та видавництва).

4.4 Наведені у п. 4.2, 4.3 переліки не є вичерпними та не охоплюють всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

4.5 Встановлення факту порушення академічної доброчесності базується на таких основних принципах:

- усвідомлення важливості академічної доброчесності та відповідальності за її порушення;
- нульова толерантність до порушення академічної доброчесності;
- дотримання норм законодавства та внутрішніх нормативних документів університету;
- справедливість та об'єктивність;
- правова визначеність, відкритість та прозорість правил і процедур виявлення фактів порушення академічної доброчесності та відповідальності за її порушення.

5 Порядок виявлення фактів порушення академічної доброчесності

5.1 Виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності університету здійснюється:

- внутрішніми викривачами – здобувачами вищої освіти, викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають), керівниками кваліфікаційних робіт, проректорами, керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованих вчених рад, оргкомітетів конференцій, редакцій наукових журналів та іншими співробітниками;
- зовнішніми викривачами – сторонніми фізичними або юридичними особами.

5.2 Виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату здійснюється відповідно до Порядку перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату, який є додатком до Положення.

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 14
СумДУ		Версія 02

5.3 Підставою для початку розгляду справи про порушення академічної доброчесності є офіційне звернення (повідомлення), яке має містити всі вказані нижче елементи:

- прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності;

- зміст порушення академічної доброчесності та докази, що підтверджують факт порушення (у разі розгляду справи про порушення академічної доброчесності у вигляді плагіату – обов'язково прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) автора/авторів та посилання на джерело оприлюднення розробок, наукових (науково-технічних) результатів, що належать іншим особам та були використані особою, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності);

- прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) фізичної або юридичної особи, його поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер телефону;

- інші додаткові відомості (за наявності).

Не допускається подання звернення без обґрунтованої інформації по суті порушення, з неправдивою (наклепницькою) інформацією про факт порушення, яка базується на неперевіренних фактах (носить характер припущення). Анонімні повідомлення розглядаються за умови надання фото-, аудіо- чи відео- підтверджень конфлікту (окрім випадку розгляду справи про скасування рішення про присудження початкового, першого або другого ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації, де анонімні повідомлення про порушення академічної доброчесності не підлягають розгляду).

5.4 Звернення може бути також подано від імені здобувача фахової передвищої або вищої освіти у разі, якщо він став свідком порушення академічної доброчесності або готовий надати обґрунтовану інформацію щодо скоєння порушення академічної доброчесності з боку іншого здобувача фахової передвищої або вищої освіти чи педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника університету або відокремленого структурного підрозділу.

5.5 Ініціювання розгляду справи про порушення академічної доброчесності може відбуватись не лише за офіційним зверненням, але й за рішенням колегіальних органів управління університетом, інститутом (факультетом), відокремленим структурним підрозділом університету.

5.6 Розгляд справи може відбуватись без звернення у випадку виявлення викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають) і керівниками

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 15
СумДУ		Версія 02

кваліфікаційних робіт фактів порушення академічної доброчесності з боку здобувачів фахової передвищої або вищої освіти під час здійснення ними освітньо-наукової діяльності. В такому разі рішення про застосування зазначеними у цьому пункті особами заходів з переліку визначених п.п. 7.2.1 і 7.2.2 Положення відбувається без участі Комісії з етики та управління конфліктами або робочої комісії.

5.7 У разі, якщо викладач, керівник кваліфікаційної роботи або посадова особа не уповноважений(а) приймати рішення про призначення окремих видів академічної відповідальності, він (вона) подає на ім'я ректора клопотання про створення комісії з академічної доброчесності для розгляду порушення або про розгляд порушення Комісією з етики та управління конфліктами (відповідно до повноважень комісій щодо призначення видів академічної відповідальності, які зазначені у п.п. 7.3 та 7.4 Положення). У клопотанні вказується обґрунтована інформація по суті порушення та пропозиція щодо виду академічної відповідальності для порушника.

6 Порядок розгляду справи про порушення академічної доброчесності

6.1 Розгляд справи про порушення академічної доброчесності та прийняття рішення про вид академічної відповідальності чи інший захід (рекомендацію про призначення виду академічної відповідальності з подальшим затвердженням відповідним органом управління або посадовою особою) за результатами розгляду в межах повноважень, можуть здійснювати:

- у разі порушення академічної доброчесності здобувачем фахової передвищої освіти або вищої освіти всіх рівнів – викладач, керівник кваліфікаційної роботи, завідувач кафедри, директор інституту (декан факультету), завідувач відділення, голова циклової комісії відокремленого структурного підрозділу університету, робоча комісія, Комісія з етики та управління конфліктами;

- у разі порушення академічної доброчесності співробітником – керівник структурного підрозділу, директор навчально-наукового інституту (декан факультету), проректор університету, робоча комісія, Комісія з етики та управління конфліктами;

- у разі порушення академічної доброчесності особою, якій вже присуджено ступінь вищої освіти будь-якого рівня та присвоєно відповідну кваліфікацію – Комісія з етики та управління конфліктами.

6.2 До розгляду справи про порушення академічної доброчесності в обов'язковому порядку долучаються експерти (група експертів). Призначення

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 16
СумДУ		Версія 02

експертів відбувається розпорядженням голови Комісії з етики та управління конфліктами, голови робочої комісії, посадових осіб, які відповідно до Положення уповноважені створювати робочі комісії.

Кваліфікація експертів, які залучаються до розгляду справ про порушення академічної доброчесності, повинна відповідати таким вимогам:

- відсутність порушень академічної доброчесності;
- ґрунтовні знання загальнодержавної та внутрішньоуніверситетської нормативної бази, рекомендації міжнародних організацій, присвячених питанням академічної доброчесності;
- відповідність галузі знань (науковому напрямку) щодо конкретної справи, яка розглядається.

6.3 У випадку виявлення викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають) і керівниками кваліфікаційних робіт фактів порушення академічної доброчесності з боку здобувачів фахової передвищої та вищої освіти під час здійснення ними освітньо-наукової діяльності викладачі і керівники кваліфікаційних робіт можуть одночасно бути експертами за умови відповідності їх кваліфікації наведеним вище вимогам.

6.4 Процедура розгляду факту порушення академічної доброчесності Комісією з етики та управління конфліктами або робочою комісією складається з таких етапів:

- вжиття всіх можливих заходів інформування підозрюваної особи зазначеними у п. 6.1 особами або комісіями про підозру у скоєнні порушення академічної доброчесності та про розгляд справи;
- проведення службового розслідування;
- підготовка протоколу про результати службового розслідування з висновками та визначенням виду академічної відповідальності.

6.5 Розгляд факту порушення академічної доброчесності проводиться конфіденційно з інформуванням про хід розгляду справи лише членів комісій, вищих посадових осіб та особи, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності. При цьому особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має право:

- ознайомитись із матеріалами, що розглядаються комісією, протоколом про результати службового розслідування та іншою інформацією, яка відноситься до розгляду факту порушення, подавати до них зауваження;
- за власною ініціативою чи запитом комісії надавати письмові пояснення по суті справи, відмовитись від пояснень у разі запиту на їх надання від

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 17
СумДУ		Версія 02

комісії, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- бути присутньою на засіданні комісії на етапі розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності.

6.6 Розгляд справи про порушення академічної доброчесності та прийняття рішення за наслідками розгляду справи проводиться в тижневий термін з дня надходження повідомлення про порушення. Зазначений термін може бути продовжений за умови необхідності збору додаткових відомостей чи документів, про що учасники справи мають бути повідомлені письмово або особисто.

6.7 Експертний висновок за результатами розгляду справи про порушення академічної доброчесності повинен містити:

- дату формування експертного висновку;
- відомості про експерта або групу експертів;
- підставу для проведення експертизи;
- перелік міжнародних документів, національної та університетської нормативної бази, на основі якої проводився розгляд справи;
- перелік матеріалів справи, які були взяті до уваги під час проведення експертизи;
- перелік аргументів, який підтверджує або спростовує факт порушення академічної доброчесності;
- висновки про підтвердження або спростування порушення академічної доброчесності; у разі підтвердження порушення академічної доброчесності – конкретний вид порушення або перелік порушень;
- додатки.

У додатках до експертного висновку, окрім іншого необхідного для розуміння сутності справи, обов'язково додаються усі матеріали звернення.

За результатами експертизи можуть також бути встановлені інші порушення академічної доброчесності, окрім зазначених у зверненні. Можливе спростування порушення академічної доброчесності, наведеного у зверненні, із встановленням факту інших порушень академічної доброчесності.

Експертний висновок не повинен містити рекомендацій щодо призначення виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності.

6.8 У випадку виявлення викладачами (в межах дисциплін, які вони викладають) і керівниками кваліфікаційних робіт фактів порушення академічної доброчесності з боку здобувачів фахової передвищої та вищої освіти під час здійснення ними освітньо-наукової діяльності та призначення

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 18
СумДУ		Версія 02

викладачами і керівниками кваліфікаційних робіт особисто заходів, визначених п.п. 7.2.1 та 7.2.2 Положення, експертний висновок за результатами розгляду справи про порушення академічної доброчесності не є обов'язковим.

6.9 У разі проведення експертизи групою експертів кожен з експертів може мати окрему думку, яку він викладає письмово та прикладає до висновку експертної групи.

6.10 На основі експертного висновку та (у разі наявності) окремої думки (окремих думок) експерта (експертів) формується висновок Комісії з етики та управління конфліктами або робочої комісії, який повинен містити:

– рішення щодо підтвердження або спростування порушення академічної доброчесності;

– у разі підтвердження порушення академічної доброчесності – рішення про призначення виду академічної відповідальності з наступною подачею його на затвердження ректору або посадовій особі, розпорядженням якої створено комісію з академічної доброчесності.

До рішення додається експертний висновок. Допускається включення в експертний висновок та висновок зазначених вище комісій інших складових, які додатково розкривають сутність справи.

7 Відповідальність за дотримання академічної доброчесності

7.1 Відповідальність за дотримання академічної доброчесності під час здійснення освітньо-наукової діяльності покладається на здобувачів фахової передвищої і вищої освіти та педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників університету, відокремленого структурного підрозділу.

7.2 За порушення академічної доброчесності вказані нижче співробітники університету та посадові особи можуть застосовувати заходи впливу до порушників академічної доброчесності.

7.2.1 Викладач може застосовувати стосовно здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, які порушили академічну доброчесність, такі заходи:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання контрольних робіт, іспитів, заліків тощо;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо).

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 19
СумДУ		Версія 02

7.2.2 Керівник кваліфікаційної роботи може застосовувати стосовно здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, які порушили академічну доброчесність, такі заходи:

- зниження результатів оцінювання кваліфікаційної роботи;
- повторне виконання окремого розділу (розділів) кваліфікаційної роботи.

Деталізація академічної відповідальності може бути зазначена в регламенті дисципліни або регламенті виконання кваліфікаційної роботи.

7.2.3 Завідувачі кафедр, директори інститутів (декани факультетів) завідувачі відділень, а також голови циклових комісій відокремленого структурного підрозділу університету можуть застосовувати стосовно здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, які порушили академічну доброчесність, такі заходи:

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- повторне виконання кваліфікаційної роботи;
- проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник.

7.2.4 Завідувачі кафедр, директори інститутів (декани факультетів), завідувачі відділень, а також голови циклових комісій відокремленого структурного підрозділу університету, керівники структурних підрозділів, які регулюють освітньо-наукову діяльність, та проректори університету можуть застосовувати стосовно педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників університету або відокремленого структурного підрозділу, які порушили академічну доброчесність, такі заходи:

- проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник;
- відкликання з розгляду (друку) робіт, автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності.

7.3 За порушення академічної доброчесності здобувачі фахової передвищої та вищої освіти можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності:

- зауваження (стосується лише здобувачів фахової передвищої освіти);
- повідомлення батькам, законним представникам (стосується лише здобувачів фахової передвищої освіти);
- позбавлення наданих університетом, зокрема і позабазовим структурним підрозділом пільг з оплати навчання (окрім визначених законодавством);

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 20
СумДУ		Версія 02

- позбавлення права брати участь від імені університету у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо;
- повідомлення суб'єкта (фізичної або юридичної особи), який здійснює фінансування навчання (проведення наукового дослідження), потенційних роботодавців, батьків здобувача фахової передвищої або вищої освіти про вчинене порушення;
- виключення порушника з наукових проєктів, в яких він приймав участь на час скоєння порушення;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу, позбавлення академічної стипендії;
- попередження;
- відрахування із університету (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Вид академічної відповідальності для здобувача фахової передвищої або вищої освіти визначається із урахуванням виду скоєного порушення та інших фактів, що будуть встановлені за результатом розгляду справи.

7.4 За порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин співробітники університету можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності:

- попередження;
- позбавлення права брати участь у роботі у колегіальних органах управління університету або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін, позбавлення права голосу на засіданнях цих органів на певний термін;
- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів тощо;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених університетом;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- відмова у розгляді спеціалізованою вченою радою та вченою радою університету питання що до присудження освітньо-наукового (освітньо-творчого), наукового ступеня чи вченого звання відповідно;
- клопотання у встановленому порядку на основі рішення вченої ради університету, що введене в дію наказом ректора перед відповідними

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 21
СумДУ		Версія 02

органами про скасування рішення спеціалізованої вченої ради та позбавлення присудженого наукового ступеня;

- клопотання у встановленому порядку на основі рішення вченої ради університету, що введене в дію наказом ректора перед відповідними органами про скасування рішення вченої ради університету та позбавлення присвоєного вченого звання;
- позбавлення наукового консультанта права участі у підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- позбавлення голови і членів постійно діючих або одноразово створених спеціалізованих вчених рад, членів комісії з попереднього розгляду дисертацій та опонентів права участі в атестації наукових кадрів.

7.5 Рішення щодо конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності, визначеного п.п. 7.3 та 7.4 Положення приймається робочою комісією та/або Комісією з етики та управління конфліктами. Комісія з етики та управління конфліктами відповідно до видів академічної відповідальності, що зазначені п.п. 7.3 та 7.4 Положення може визначати академічну відповідальність, а також надавати рекомендації розгляду ректором, Вченою радою університету або іншими органами та посадовими особами (відповідно до розподілу повноважень) або клопотання перед Міністерством освіти і науки України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, іншими відомствами на національному та міжнародному рівнях щодо призначення для відповідних видів академічної відповідальності.

7.6 Розгляд Комісією з етики та управління конфліктами справи про скасування рішення про присудження початкового, першого або другого ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації (далі – рішення 1) (на основі експертного висновку за формою, зазначеною у п. 6.7 Положення) завершується в один із способів:

- рішенням (далі – рішення 2) про скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації;
- рішенням про відсутність підстав для прийняття рішення 2.

У разі підтвердження факту порушення академічної доброчесності особою, якій вже присуджено ступінь вищої освіти початкового, першого або другого рівня та присвоєно відповідну кваліфікацію університет скасовує рішення 1 на основі рішення Комісії з етики та управління конфліктами наказом ректора за рішенням вченої ради університету відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2021 року № 897. Скасування рішення 1 здійснюється з урахуванням вимог Закону України

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 22
СумДУ		Версія 02

«Про освіту» у разі виявлення, зокрема у кваліфікаційній роботі, академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, хабарництва.

У разі скасування рішення 1 Комісія з етики та управління конфліктами протягом трьох робочих днів інформує особу, щодо якої прийнято рішення 2, університет звертається до МОН із заявою про внесення відповідної інформації до Єдиної державної електронної бази з питань освіти, документує рішення 2 в особовій справі особи, щодо якої прийнято рішення 2, а також розміщує зазначену інформацію у відкритому доступі на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти. В інформації у відкритому доступі відображаються рік випуску, спеціальність, спеціалізація та/або освітня програма, серія та реєстраційний номер документа про освіту.

У разі скасування рішення 1 через виявлення у кваліфікаційній роботі здобувача вищої освіти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, Комісія з етики та управління конфліктами зобов'язана протягом чотирьох місяців з дати скасування рішення 1 провести згідно з положеннями системи внутрішнього забезпечення якості університету перевірку інформації щодо можливих фактів порушення академічної доброчесності керівником здобувача вищої освіти під час написання здобувачем кваліфікаційної роботи та за необхідності за результатами перевірки вжити дії, передбачені цим Положенням.

7.7 У разі підтвердження факту порушення академічної доброчесності особою, якій вже присуджено ступінь вищої освіти третього або наукового рівня та присвоєно відповідну кваліфікацію університет подає клопотання до державної установи, яка затвердила рішення про присудження ступеню вищої освіти третього рівня або наукового рівня та присвоєння відповідної кваліфікації. Порядок скасування рішення про присудження ступеню вищої освіти третього рівня або наукового рівня та присвоєння відповідної кваліфікації визначається національною нормативною базою.

7.8 Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;
- наявності співпраці з комісією або відмова від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- ступеню впливу порушення на репутацію університету, навчально-наукового інституту (факультету), кафедри, наукової школи тощо;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 23
СумДУ		Версія 02

- ступеню впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти) та здійснення освітньої і наукової діяльності (для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників).
- інших обставин вчинення порушення.

7.9 За кожне порушення академічної доброчесності здобувачі фахової передвищої і вищої освіти та педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники університету або відокремленого структурного підрозділу можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності. Також можуть розглядати питання щодо вчинення дій, які містять ознаки порушення академічної доброчесності, з наданням рекомендацій щодо притягнення до інших видів відповідальності, передбачених чинним законодавством України (дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна, кримінальна відповідальність).

7.10 У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності у роботах здобувача освіти будь-якого рівня під час навчання, а також у особи, якій вже присуджено ступінь вищої освіти будь-якого рівня та присвоєно відповідну кваліфікацію, де передбачалось керівництво (консультування), в університеті має бути ініційований розгляд справи про потенційне порушення академічної доброчесності керівником (консультантом) роботи.

8 Процедура апеляції

8.1 У разі незгоди з рішенням щодо притягнення до академічної відповідальності особа, що звинувачена у порушенні, має право на апеляцію. Апеляція подається особисто порушником на ім'я ректора у десятиденний термін після оголошення рішення комісії. У разі надходження апеляції, ініціатором якої є здобувач вищої освіти, або педагогічний, науково-педагогічний та науковий працівник університету, розгляд апеляції здійснюється апеляційною комісією, створеною за наказом (дорученням) ректора.

У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб (а також на виконання доручень Міністерства освіти і науки України, відповідних державних установ) розгляд апеляції здійснюється за наказом ректора Комісією з етики та управління конфліктами.

8.2 Апеляція розглядається відповідною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу (доручення) ректора про розгляд апеляції, якщо інший термін не зазначено в наказі (дорученні). Висновки комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд ректору (або

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 24
СумДУ		Версія 02

уповноваженій ним особі), який приймає остаточне рішення щодо результатів розгляду порушення (призначення виду академічної відповідальності, рекомендація щодо розгляду питання про призначення виду академічної відповідальності вченою радою тощо).

8.3 У разі оскарження рішення про встановлення порушення академічної доброчесності у зовнішніх інстанціях університет, у рамках чинного законодавства, за вимогою суду, Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та інших установ повинен надати матеріали справи.

8.4 Особа, стосовно якої прийнято рішення 2, та/або заявник, та/або представник зазначених сторін протягом двох місяців з дати прийняття рішення 2 мають право подати апеляцію до МОН або оскаржити його в суді.

Апеляція подається у довільній письмовій формі або в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису та/або кваліфікованої електронної печатки. Вказана апеляція стосується дотримання університетом процедури скасування рішення 1 та не стосується розгляду порушення академічної доброчесності по суті. Подана апеляція повинна містити таку інформацію: прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) особи, стосовно якої прийнято рішення 2, рік присудження ступеня вищої освіти, відомості про прийняте університетом рішення 2, підстави для апеляції та інформацію, що їх підтверджують, вимоги щодо скасування рішення за результатами розгляду апеляції, зокрема про повторний розгляд справи про порушення академічної доброчесності.

Університет протягом двох тижнів на вимогу Міністерства освіти і науки України під час проведення апеляції зобов'язаний надати матеріали, на основі яких затверджено висновок про наявність виявлених фактів порушень академічної доброчесності, протоколи та інші матеріали, якими задокументовано реалізацію процедури скасування рішення.

8.5 На рішення Міністерства освіти і науки України про скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня доктора наук або про позбавлення наукового ступеня відповідна особа може подати апеляцію до Міністерства освіти і науки України не пізніше ніж через два місяці з дня його прийняття.

9 Права особи-порушника академічної доброчесності

9.1 Права особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, визначаються п. 6.5 Положення.

9.2 Особа, яка має ступінь вищої освіти початкового першого або другого рівня та якій присвоєно відповідну кваліфікацію, до подання експертного

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 25
СумДУ		Версія 02

висновку, що готується за результатами розгляду справи про порушення академічної доброчесності, може добровільно відмовитися від ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, подавши до університету відповідну заяву в довільній формі, завірену нотаріально або з використанням кваліфікованого електронного підпису.

Подана заява про відмову від ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації не може бути відкликана з дня прийняття університетом рішення 2.

Протягом десяти робочих днів із дня надходження університет приймає рішення 2, яке набирає чинності через шість місяців з дати його прийняття.

9.3 Особа, стосовно якої скасовано рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації, має право поновитися для здобуття вищої освіти. При цьому (за наслідком подання вказаною особою заяви до деканату навчально-наукового інституту (факультету), деканату Центру заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання) декан факультету (директор навчально-наукового інституту, центру) має право визнати та перезарахувати не більше 50 відсотків кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, отриманих за освітньою програмою, за якою скасовано рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації.

9.4 У разі добровільної відмови від ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації особа має право поновитися для однократної підготовки та проходження компонента (компонентів) атестації, де було порушено академічну доброчесність. При цьому (за наслідком подання вказаною особою заяви до деканату навчально-наукового інституту (факультету), деканату Центру заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання) декан факультету (директор навчально-наукового інституту, центру) має право визнати та перезарахувати повний (за винятком кредитів, пов'язаних з академічною недоброчесністю) обсяг кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, отриманих за освітньою програмою, за якою скасовано рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації.

10 Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності

Попередження порушень принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в академічному середовищі університету здійснюють відповідні підрозділи університету шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, основні з яких полягають в:

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 26
СумДУ		Версія 02

- інформуванні здобувачів вищої освіти та співробітників університету про необхідність дотримання правил Кодексу корпоративної культури СумДУ, Кодексу (Кодексів) академічної доброчесності, виконання цього Положення та інших загальнодержавних і внутрішньоуніверситетських нормативних документів, правил академічної етики;
- підписанні здобувачами вищої освіти та співробітниками університету Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності;
- організації заходів з популяризації основ інформаційної культури;
- викладанні основ академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в окремому блоці дисципліни «Основи академічного письма»;
- формуванні завдань для навчальних та кваліфікаційних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;
- розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах;
- проведенні семінарів з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату для здобувачів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників (окремо для кожної групи);
- створенні інформаційних та методичних матеріалів, присвячених інформаційній грамотності та попередженню плагіату;
- розробці спільно з представниками роботодавців інформаційних матеріалів щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання;
- створенні та розміщенні в університеті матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб, що здобувають вищу освіту або науковий ступінь (банери, інфографіка, відео ролики, роздаткові матеріали тощо);
- розміщенні в інституційному репозитарії СумДУ кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти (в обов'язковому порядку після їх захисту), наукових та методичних робіт науково-педагогічних працівників для забезпечення прозорості, чесності, відповідальності та інших принципів академічної доброчесності, згідно положення «Про інституційний репозитарій eSSUIR Сумського державного університету» та актуальної версії наказу «Про наповнення архіву та інституційного репозитарію кваліфікаційними випускними роботами»;

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 27
СумДУ		Версія 02

- щорічному проведенні інших заходів з питань впровадження академічної доброчесності в освітньо-наукову діяльність університету для здобувачів вищої освіти та співробітників університету.

11 Прикінцеві положення

11.1 Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження наказом ректора.

11.2 Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора або наказом ректора за рішенням Вченої ради університету або відповідного дорадчого органу. У такому ж порядку Положення скасовується.

11.3 Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

11.4 Визнати таким, що втратило чинність, попередню версію Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті, яке введено в дію наказом №0160-І від 22.02.2019 р.

Положення затверджено Вченою радою СумДУ

Протокол №б від 16 грудня 2021р.

Голова Вченої ради

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Вчений секретар

Анатолій РУБАН

Відповідальний за укладання Положення:

Керівник групи сприяння
академічній доброчесності

Артем АРТЮХОВ

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Сергій ЛЄОНОВ

Проректор з наукової роботи

Анатолій ЧОРНОУС

Проректор з науково-педагогічної роботи

Інна ШКОЛЬНИК

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 28
СумДУ		Версія 02

Директор ДРП

Дмитро ЦИГАНЮК

Директор ННЦ ПКВК

Антон БОЙКО

Директор бібліотеки

Ольга КРИЦЬКА

Начальник ЦНТЕІ

Сергій ГУДКОВ

Студентський ректор

Альона ГРИГОР'ЄВА

В.о. начальника юридичного відділу

Наталія ЗАЇКА

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 29
СумДУ	Додаток – Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату (стор. 1)	Версія 02

*Версія 01
Затверджено наказом ректора
№1372-І від 17.12.2021 р.*

Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату

1. Перевірці на наявність ознак академічного плагіату обов'язково підлягають:

- навчальні (курсіві роботи (проекти), реферати тощо) та кваліфікаційні (атестаційні роботи (проекти)) роботи здобувачів вищої освіти, які на етапі подання роботи до захисту перевіряються безпосередньо керівником навчальної/кваліфікаційної роботи або відповідальними на кафедрі (за приналежністю роботи, яка перевіряється), що призначаються у встановленому порядку;
- науково-методичні роботи (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки), монографії, а також електронні твори (колекції матеріалів на ОСW, дистанційні курси, масові відкриті онлайн курси тощо), які на етапі рецензування перевіряються відповідальними на кожній кафедрі (за приналежністю роботи, яка перевіряється), що призначаються у встановленому порядку;
- наукові роботи (рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів, далі – конференцій), дисертації), які на етапі подання роботи в редакційну колегію журналу, в оргкомітет конференції, до розгляду спеціалізованою вченою радою (залежно від типу роботи) перевіряються відповідальним секретарем наукового журналу (відповідальним секретарем конференції, секретарем спеціалізованої вченої ради) або іншими особами, що призначаються розпорядженням головного редактора наукового журналу (голови організаційного комітету конференції, голови спеціалізованої вченої ради, декана факультету або завідувача кафедри) відповідно до типу роботи;
- заключні звіти за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, які перед поданням на затвердження до НДЧ перевіряються науковим керівником НДР або іншими особами, що можуть призначатися розпорядженням проректора з наукової роботи.

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 30
СумДУ	<i>Додаток – Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату (стор. 2)</i>	Версія 02

2. Перевірка всіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передує всім іншим процедурам розгляду.

3. Перевірка всіх видів робіт проводиться за допомогою програмно-технічних засобів (далі – програми), які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки (далі – звіт) зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та (або) ілюстративних запозичень.

Програми можуть знаходитись у відкритому доступі або надаватись університету компаніями-розробниками на платній чи безоплатній основі. При цьому для підвищення об'єктивності перевірки для науково-методичних робіт, монографій, електронних творів і наукових робіт рекомендовано застосування принаймні двох програм. Залежно від поставленого завдання (перевірка тексту, таблиць, ілюстрацій тощо) особа, яка здійснює перевірку, самостійно обирає програму, функціональні можливості якої в максимальній мірі задовольняють поставленому завданню.

4. Алгоритм перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату визначається окремою інструкцією.

5. У разі, якщо за результатами відповідного аналізу звіту перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота (залежно від її типу) допускається до захисту, рецензування або розгляду, рекомендується до друку, вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування.

6. Доцільність більш детального аналізу роботи визначає особа, відповідальна за перевірку. За необхідності для детального аналізу робіт можуть залучатись експерти:

- для навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, науково-методичних робіт, монографій, електронних творів – з числа висококваліфікованих спеціалістів, що працюють на кафедрі, розпорядженням завідуючого кафедрою. За необхідності до складу комісії залучаються представники кафедр інституту (факультету), представники кафедр інших інститутів (факультетів);
- для наукових робіт – з числа членів редакційної колегії розпорядженням головного редактора наукового журналу, з числа членів організаційного комітету розпорядженням голови організаційного комітету конференції, з числа членів спеціалізованої вченої ради розпорядженням голови спеціалізованої вченої ради, з числа висококваліфікованих спеціалістів, що

МОН України	Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Сумському державному університеті	Стор. 31
СумДУ	<i>Додаток – Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату (стор. 3)</i>	Версія 02

працюють на кафедрі розпорядженням декана факультету або завідувача кафедри (залежно від типу роботи);

- для заключних звітів за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів – з числа провідних вчених університету із відповідної галузі знань або наукового напрямку.

7. Якщо в результаті детальної перевірки роботи встановлено наявність незначних технічних помилок, що виявлені в оглядовій частині роботи, яка не описує безпосереднє авторське дослідження, виявлені текстові, ілюстративні запозичення та парафраза без належного посилання на першоджерело, така робота повертається автору на доопрацювання з можливістю надання на повторну перевірку. Причини повернення роботи зазначаються у протоколі перевірки. Після виправлення всіх зауважень відповідальний за перевірку (за необхідністю – із залученням експерта) проводить повторний детальний аналіз роботи та, у разі позитивного рішення (залежно від типу роботи), вона допускається до захисту, рецензії або розгляду, рекомендується до друку.

8. Якщо в результаті детальної перевірки роботи відповідальним за перевірку (за необхідністю – із залученням експерта) встановлено факт наявності навмисних текстових та ілюстративних спотворень, спроб укриття запозичень, наявності у роботах ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами або інші прояви академічного плагіату, то вона (залежно від типу роботи) не допускається до захисту, рецензування або розгляду, не рекомендується до друку, вважається такою, що не пройшла внутрішнє рецензування. В такому випадку автор (автори) роботи притягаються до академічної відповідальності. Причини недопущення роботи до захисту рецензування або розгляду (відсутність рекомендації до друку), а також вид академічної відповідальності зазначаються у протоколі перевірки. У разі виявлення зазначених вище фактів при перевірці заключних звітів за результатами виконання НДР за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, вони рекомендуються для обов'язкового доопрацювання авторським колективом (без виділення додаткового фінансування).

Відповідальний за укладання Порядку:

Керівник групи сприяння
академічній доброчесності

Артем АРТЮХОВ